

26 වන පිටුවේ

කෝෂ ගුණාගත අර්ථ දැක්වීම් හා නිරූපිත කථනවලට අනුව පැහැදිලි වන්නේ 'අවධානය නිරාකරණය' (Fixing the attention), 'මනස පිළිබඳ සැලකිලිමත් භාවනාව' (Earnest meditation), 'කල්පනාකාරීව සිතා බැලීම' (evanescence of thought), 'සිත එකඟත්වයට පත්කර ගැනීම' (on the conditions of mindfulness), 'මනසිකාරයන්ගේ සමාහිතභාවය හා සත්ය' (intent contemplation and mindfulness) වැනි අදහස් 'සතිපට්ඨාන' යන වචනය තුළ ගැබ්ව ඇති බවයි. සුමංගලවිලාසිනී නම් වූ දිශිකායට්ඨකථාවේදී 'සතියා පට්ඨානං සතිපට්ඨානං', 'සතියේව සතිපට්ඨානන්ති වුච්චති' ආදී වචනෙන් ආකාර කිහිපයකට ම මෙය විවරණය කර ඇත.

සතිපට්ඨාන සංයුත්ත පර්යාපන්න මක්කට සුත්‍රයේදී මුදු හිමියෝ අගෝචර වූ මෙරමා අයත් විෂයෙහි නොරැඳුණු වඳුරන් විනාශයට පත්වන ආකාරයත් ගෝචර වූ පියසතු විෂයෙහි නැසීරෙන වඳුරන් ආරක්ෂා වන ආකාරයත් උපමාකොට දේශනා කරති. මෙහිලා අගෝචර වූ මෙරමා විෂය යනු පඤ්චකාම ගුණයයි (කෝ ව හික්ඛවේ, හික්ඛුනෝ අගෝචරෝ පරච්ඡයෝ: යදිදං පඤ්චකාම ගුණා). ගෝචර වූ පියසතු විෂය යනු සතර සතිපට්ඨානයයි.

සතිපට්ඨාන සංයුත්තයේම එන කැට කුරුල්ලෙකු හා ගිජුලිහිණියෙකු උපමා කොට කරන දේශනාව ද මක්කට සුත්‍රයේ එන උපමේයට හාත්පසින්ම සමානය.

සතිපට්ඨාන සුත්‍රයේ කිසිම තැනක මනසේ ඉදිරිපත් වන ස්වභාවයන්ට මැදිහත් වීමක් අනුමත නොකරයි. ධර්මානුපස්සනාවේ දැක්වෙන පරිදි සිතේ කිසියම් නිවරණ ධර්මයක් පැන නැගෙන ද සතියේ කර්තව්‍යය වන්නේ එය මුණාට මුණ ලා දැක ගැනීමයි. ඉන් ඔබ්බට ගිය ක්‍රියාකාරී දායකත්වයක් සතියෙන් අපේක්ෂා නොකෙරේ. අරමුණට අපව වහල් බවට පමුණුවා ගැනීමේ හැකියාව නැති වී අරමුණ කීකරුවීම සිදුවන්නේ මෙලෙස අරමුණට මුහුණ දැමීම තුළිනි. තමා තුළ මතු වී ඇති රාගය, ද්වේශය වැනි සිතුවිලි හඳුනාගන්නා සතිය මකා දැමීමට එකී රාගය, ද්වේශ වැනි සිතුවිලිවලට නොහැකිය.

අරමුණක් ගෙන එය සිහිපත් කරමින් සිටීම සතිය බව ඇතමක් සිතයි. සැබවින්ම ඒ සතිය නොව මනසිකාරයයි. ලොව ඇති අතින්තයානකම මත්වීම ලෙස හඳුනාගත හැකි සිහිමෙන් මත්වීම මානසික ව්‍යාධියට, දුකට හේතුවයි. සතිය අප එයින් මුදවා ගැනීමේ කාර්යයේ නියැලී සිටියි.

මුළු සතිපට්ඨාන සූත්‍රය පුරාවටම පුන පුනා අවධාරණය වන්නේ සතියේ ඇති වැදගත්කමයි.

ඉන්ද්‍රිය ධර්ම හා බල ධර්ම අතර සතිය

ඉන්ද්‍රිය හා බල ධර්ම අතර සතිය මධ්‍යගතව තිබේ.

සද්ධා
චිරිය
සති
සමාධි
පඤ්ඤා

මධ්‍යගතව පිහිටි සතිය සෙසු ඉන්ද්‍රිය ධර්ම හා බල ධර්මවල අඩු වැඩිකම් සලකා සමතුලනය කිරීමත් හැසිරවීමත් සිය කෘත්‍ය වශයෙන් කරයි. ඉන්ද්‍රිය හා බල ධර්මවලදී පමණක් නොව ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ දී ද චිරිය (සම්මා වායාම) හා සමාධිය (සම්මා සමාධි) යන අංග දෙක සතිය මැදි කොට ගෙන සිටී. සතිපට්ඨාන සුත්‍රයේදී චිරිය වෛතසිකය 'කෙලෙස් තවන බව' (ආතාපී) ලෙසට ද සමාධි වෛතසිකය 'දැඩි ආසාව හා දොම්නස් නැති බව' ලෙසට ද පෙන්වා දී ඇත. මෙලෙස සතිය සෑම තැනදීම චිරිය හා සමාධිය යන වෛතසික දෙක අතර පිහිටුවා දැක්වීමෙන් සතියේ අතිවෘද්ධිය ක්‍රමිකව හා අනුපූර්ව ලෙස සිදු වන බව දැක්වෙයි.

සංයුත්ත නිකායේ මග්ග සංයුත්තයෙහි එන බ්‍රාහ්මණ සුත්‍රයේදී මුදුහිමියෝ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය රාගය, ද්වේශය හා මෝහය දුරුකරලීම කෙළවර ඇති කොට ඇති බව දක්වා සුත්‍රය අවසානයේදී ගාථා සතරක් දේශනා කරති. එහිදී සතිය රටාවාර්යයෙකුට උපමා කොට දැක්වෙන අතර ඉන්ද්‍රිය හා බල ධර්ම අතර සතියට ඇති සොයා බැලීමේ හා හැසිරවීමේ කෘත්‍යය සිහිපත් කර දෙයි.

පටිසම්භිදාමග්ගයේ යුගනද්ධ වර්ගයේ බලකථා කොටස ආරම්භයේදී සද්ධා, චිරිය, සති, සමාධි හා පඤ්ඤා යනුවෙන් බල පසක් දක්වා අනතුරුව බල සැට අටක් ද ඇති බව පවසමින් ඒවා ඉදිරිපත් කෙරේ. ඉන් පසු එම අට සැට බලය එකින් එක විග්‍රහ කෙරේ. මෙහිලා අපට වැදගත් වන්නේ සති බලය විග්‍රහ කර ඇති ආකාරයයි.

පටිසම්භිදාමග්ගය දක්වන පරිදි

ප්‍රමාදයෙන් කම්පා නොවීමේ අර්ථයෙන්ද, සහජාත ධර්මයන්ට උපස්ථම්භකාර්ථයෙන්ද, ක්ලේශයන්ගේ විනාශ කිරීම් අර්ථයෙන් ද, ප්‍රතිවේදාදිය විශෝධනාර්ථයෙන් ද, විත්තයාගේ අධිෂ්ඨානාර්ථයෙන් ද, විත්තයාගේ වෝදනාර්ථයෙන් ද, විශේෂාධික මනාර්ථයෙන් ද, ආර්යමාර්ග ප්‍රතිවේදාර්ථයෙන් ද, සත්‍යාර්ථයෙන් ද, නිරෝධය පිහිටුවීමේ අර්ථයෙන් ද සති බලය වේ. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ ඉන්ද්‍රිය හා බල ධර්ම අතර මධ්‍යගතව සිටීමත් සතිය, සමතුලනය කිරීම නමැති මාහැඟි කෘත්‍යයෙහි නියැලී සිටින බවයි.

බොජ්ඣංග ධර්ම අතර සතිය

සති, ධම්මච්චය, චිරිය, පිහි, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා යන බොජ්ඣංග ධර්ම අතර පළමු තැන සතියට ලැබේ. එහි ලා සතිය සෙසු බෝජ්ඣංග ධර්ම සඳහා පදනම සකසයි. ආනාපානසති සූත්‍රයට අනුව බොජ්ඣංග ධර්ම එකකට එකක් අනුගාමීව වර්ධනය වේ. ඒ පටිපාටියෙහි මූලාරම්භය සිහියෙන් ආරම්භවීම මෙහිලා විශේෂයෙන් සැලකිල්ලට ගතයුත්තකි.

බොධි + අංග යන වචන දෙක එක් වීමෙන් බොජ්ඣංග යන වචනය සකස්වේ. සංයුත්ත නිකායේ බොජ්ඣංග සංයුත්තයේ හික්ඛු සුත්‍රයේදී මුදුරජාණන් වහන්සේ 'බොජ්ඣංග යනු කවරේදැ'යි විමසූ හිඤ්ඤවකට 'අවබෝධය පිණිස පවතින' යන අර්ථයෙන් බොජ්ඣංග නම් වන බව වදාරති. පටිසම්භිදාමග්ගයේ බොජ්ඣංගකථා කොටසේදී ද බොජ්ඣංග යන්නට නිර්වචන විශාල ප්‍රමාණයක් දක්වා ඇත. සති, ධම්මච්චය ආදී ධර්ම සත 'නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමට හේතු වන ධර්මයෝ' ය යන අර්ථයෙන් ද 'නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන යෝගාවචරයාගේ අංගයෝ' ය යන අර්ථයෙන් ද බොජ්ඣංග නම් වෙති.

සත්තබොජ්ඣංගයන් වැඩිම සසරන් එතෙර වීම පිණිස පවතින බව බොජ්ඣංග සංයුත්තයේ අපාර සුත්‍රයේදී මුදුහිමියෝ වදාරති. මෙලෙස බොජ්ඣංග ධර්මය න්ගේ වැදගත්කම ප්‍රකාශ වන සූත්‍ර රැසක් බොජ්ඣංග සංයුත්තයේදී හමුවේ. මෙම සංයුත්තයේ දී අවධික, විනිලක, මෙත්තා, කරුණා වැනි කර්මස්ථාන එක එකක් වෙන වෙනම සූත්‍ර ලෙස විස්තර කෙරේ. එම කර්මස්ථාන සහගතකොට සත්ත බොජ්ඣංග වචන කල්හී, ඵලෙස වචන ලද කර්මස්ථාන යහපත පිණිස පවතින බව එම සූත්‍රයෙහි වැඩි දුරටත් පැවසේ.

පටිසම්භිදාමග්ගය සතිසම්බොජ්ඣංගය විස්තර කරමින් නිරෝධය වටහාගන්නා තාක් සතිසම්බොජ්ඣංගයේ අවශ්‍යතාව පවතින බව දක්වයි. එහි මෙය පැහැදිලි කිරීමට, 'යම් සේ දැල්වෙන තෙල් පහනක යම්තාක් සිළුව එනම් ඒතාක් පැහැය වේ ද, යම්තාක් පැහැය වී නම් ඒ තාක් සිළුව වේ ද, එපරිද්දෙන්ම යම්තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් මෙසේ සතිසම්බොජ්ඣංගය වේ' යනුවෙන් කදිම උපමාවක් ද දැක්වේ. විමුක්තිය සාධනයෙහි ලා සතියේ ඇති වැදගත්කම මෙයින් මනාව පැහැදිලිවේ. එමෙන් ම සතිසම්බොජ්ඣංගය පවතින ආකාර අටක් ද එය පහව යන ආකාර අටක් ද පටිසම්භිදාමග්ගය ඉදිරිපත් කරයි. විභංගස්ථකරණයේ බොජ්ඣංග විභංගයේදී සුත්තන්ත පර්යාය න්‍යායට අනුව

බොජ්ඣංග ධර්ම විස්තර කරමින් එකී ධර්ම අතර ඇති අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය ඉතාමත් පැහැදිලිව පෙන්වා දී ඇත.

එම දාමයෙහි ආරම්භය සතිය පෙරටුකොට ඇත්තක් වන හෙයින් මෙහි ලා සතියෙහි ඇති වැදගත්කම මනාව පැහැදිලි වේ.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සතිය

සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි යනුවෙන් මාර්ගාංග අටකි. චතුරාර්ය සත්‍යය විස්තර වන සුත්‍රධර්මයන්හිදී ද අතිධර්ම පිටකයේ විභංගස්ථකරණයේ සච්ච විභංගය ආදියෙහි ද ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය දැක්වේ. සතියේ අවධානය අනෙකුත් මාර්ගාංගයන්ට ද අවශ්‍ය කරන ධර්මයක් බව මනා වත්තාර්ථක සූත්‍රයේ සඳහන්වේ.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේදී සතිය අසල්වැසි මාර්ගාංග දෙක වන සම්මා වායාම හා සම්මා සමාධි යන අංග දෙක සම්බන්ධයෙන් අතිරේක මෙහෙයක් ද ඉටුකරයි. මෙහිදී සම්මා වායාමය සම්බන්ධයෙන් ආරක්ෂක කෘත්‍යයක් කරදෙයි. එහිදී ඉන්ද්‍රියයන් සංවර කිරීම් වශයෙන් අකුසල් වෛතසික පහළ නොවීමට වග බලාගන්නා අතර, මෙම සම්බන්ධතාවයේදී එය සම්මා වායාමයේ අංගයක් බවට පත්වේ. සම්මා සමාධිය හා සම්බන්ධව, මනාව තහවුරු වූ සතිය සිතේ ගැඹුරු දියුණුවකට, ගැඹුරු සමාධියක් පහළ වීමකට වැදගත් පදනමක් සපයයි.

සමාහිත වූ සිත ඇත්ත ඇති සැටියෙහි දැනගැනීමෙහි ලා සමර්ථ වේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සතිය පිළිබඳ කථා කිරීමේදී 'සම්මා' යනුවෙන් විශේෂණයක් දක්වා තිබීම මෙහි ලා විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තකි.

නිගමනය

ඉහත සාකච්ඡා කරන ලද කරුණුවලට අනුව පැහැදිලි වන්නේ සත්ත්ව බෝධිපා ක්ෂික ධර්මයන්හි අට තැනකම සඳහන් වන සතිය පිළිබඳව විශේෂයෙන්ම සූත්‍ර හා අතිධර්ම යන පිටකද්වයෙහි ඉතා පුළුල් ලෙස සාකච්ඡා වී ඇති බවයි. භාවනා යැයි කී කල්හි පොදු පහතාව අතර නිරතුරුවම අවධානයට ලක්වන්නේ ද සතිමත්වීම පිළිබඳවයි. නිවනට ඒකායන මාර්ගය ලෙස මුදුරදුන් විසින් දේශිත සතිපට්ඨාන සූත්‍රය පුරාවටම සතියේ වැදගත්කම අවධාරණය කෙරෙන අතර ඉන්ද්‍රිය හා බල ධර්මවලදී සතිය, සමතුලනය කරන්නෙකු ලෙස හාරදුර වූ කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. පිළිවෙලින් බැඳුණාවූ බොජ්ඣංග ධර්මයන්හි ප්‍රථමයා ලෙස සිටීමත් සතිය ශක්තිමත් වූ මූලාරම්භයක් ලබාදෙයි. එමෙන්ම සතිය, මාර්ගාංග අතර සම්මා වායාම හා සම්මා සමාධි දෙක අතර සිටීමත් එකී අංගද්වයට උපකාරවෙයි. මේ අනුව පෙනී යන්නේ බෝධිපාකෂික ධර්ම අතර එන සෙසු ධර්මයන් වැඩිමෙහිලා සතියෙන් මහත් අනුබලයක් ලැබෙන බවයි.

RESIDENTIAL DESIGNS, PERMITS DRAWINGS
RANJ DESIGN & DRAFTING SERVICES
RANJITH WANNINAYAKE

- FREE ADVICES
- PLANS--SINGLE/DOUBLE STOREY/ EXTENSIONS/DECKS/CARPORTS
- PLANNING PERMIT DRAWINGS
- BUILDING PERMIT DRAWINGS

REGISTERED Building Practitioner

3/19 Balmain Court, Lalor 3075
Tel: 0430 066 241 Email: designrake@gmail.com

සානසා
 බලවත්ව ඇති නොවන ආත්ම
 නිවැරදිව ඇති පහතරාජ්‍යයක්